

Darba grupas par asistenta pakalpojuma pašvaldībā pilnveidošanu tikšanās protokols

2016.gada 18.oktobrī
Labklājības ministrijā, Skolas ielā 28, Rīgā

Piedalās:

1. Latvijas Pašvaldību sociālo dienestu vadītāju apvienības pārstāvis, eksperts E.Alksnis;
2. Rīgas Sociālo dienesta Asistenta pakalpojuma administrēšanas nodaļas vadītāja vietniece K.Aumale;
3. Invalīdu un viņu draugu apvienības "Apeironso" pārstāvis I.Balodis;
4. Latvijas Autisma apvienības pārstāve L.Bērziņa;
5. Labklājības ministrijas Sociālo iekārtu un sociālo darba politikas departamenta direktore E.Celmiņa;
6. Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu departamenta direktora vietnieks A.Dadiņš;
7. Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu departamenta vecākais referents E.Grīveris;
8. Biedrības "Latvijas Bērniem ar kustību traucējumiem" pārstāve V.Grīne-Drande;
9. Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu departamenta direktors M.Ivanovs;
10. Latvijas Pašvaldību sociālo dienestu vadītāju apvienības pārstāve I.Jackune;
11. Latvijas Muguras smadzeņu bojājumu biedrības pārstāvis, eksperts M.Karņis;
12. Izglītības un zinātnes ministrijas Izglītības departamenta vecākā referente Dz.Mergupe-Kutraite;
13. VSAC "Zemgale" pārstāve, eksperte I.Niedra;
14. Izglītības un zinātnes ministrijas Nodrošinājuma un finanšu departamenta grāmatvede I.Pētersone;
15. Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu departamenta vecākā eksperte I.Pikše;
16. Labklājības ministrijas Sociālo apdrošināšanas departamenta vecākā referente S.Rucka;
17. Latvijas Pašvaldību savienības padomniece veselības un sociālajos jautājumos I.Rudziņa;
18. Latvijas Neredzīgo biedrības centrālās valdes priekšsēdētāja S.Sproģe;
19. Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu departamenta vecākā eksperte S.Strēle.

Protokolē: E.Grīveris

Darba grupas sanāksmes sākums: 15:00

Darba grupas mērķis: Izstrādāt priekšlikumus asistenta pakalpojuma pašvaldībā pilnveidošanai, lai izveidotu efektīvu, valsts budžeta iespējami un personu ar invaliditāti vajadzībām atbilstošu pakalpojumu.

Izskatāmie jautājumi:

- Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu departamenta prezentācija par asistenta pakalpojuma pašvaldībā ilgtermiņa attīstības virzieniem un tiem nepieciešamo finansējumu;
- Diskusijas par piemērotāko asistenta pakalpojuma pašvaldībā attīstības virzienu.

M.Ivanovs: Atklāj sanāksmi un informē par Labklājības ministrijas (turpmāk – Ministrija) darbību mēģinot sagatavot asistenta pakalpojuma pārvaldības ilgtermiņa attīstības modeļus, kā arī par priekšlikumiem un apsvērumiem, kas tika ņemti vērā to izstrādē.

E.Griķis: Prezentē trīs Ministrijas sagatavotos asistenta pakalpojuma pārvaldības ilgtermiņa attīstības modeļus.

Informē, ka pirmais asistenta pakalpojuma pārvaldības attīstības modelis ir vērsts uz nodarbinātības veicināšanu. Batiskākais šī modeļa iezīme, ir, ka klienta izvērtējumu veic un nepieciešamo asistenta pakalpojuma apjomu nosaka Ministrijas padotībā esošā institūcija (piemēram, Nodarbinātības valsts aģentūra (NVA) vai Sociālās integrācijas valsts aģentūra (SIVA)). Izvērtējumu veic rehabilitācijas speciālistu komanda. Uz izvērtējumu var pretendēt strādājošās personas ar I un II grupas invaliditāti (I invaliditātes grupa ar redzes traucējumiem I un II invaliditātes grupa ar kustību traucējumiem), darbspējas vecumā, bezdarbnieki ar invaliditāti ar minimāli invaliditātes grupām, kā arī bērni ar invaliditāti no 5 gadu vecuma, kuriem ir nepieciešama īpaša kopšana. Pakalpojumu var turpināt saņemt, arī tās personas ar invaliditāti, kuras saņēmušas pensijas vecumu un turpina strādāt. Asistenta pakalpojuma apjoms ir līdz 40 stundām nedēļā. Asistenta pakalpojuma pieprasīji var izvēlēties, vai asistenta pakalpojumu sniedz ģimenes loceklis, vai algots asistents. Profesionāla, asistenta pakalpojuma sniegšanu nodrošina komersanti, nevalstiskās organizācijas vai pārvaldība, slēdzot darba līgumu ar apmērīgu asistentu (vismaz 8 stundu apmēra). Atalgojums profesionāļiem asistentiem ir lielāks par minimālo stundas tarifa likmi normālā darba laika ietvaros. Ģimenes loceklis atalgojums atbilst minimālajai stundas tarifa likmei normālā darba laika ietvaros. Ģimenes loceklis, kurš dzīvo kopā ar personu ar invaliditāti, nevar saņemt asistenta pakalpojumu, ja pakalpojuma sniegšana apgrūtina vai var apgrūtināt tās spēju nodrošināt iztiku, iesaistoties darba tirgā, un kādās personas ar invaliditāti iekļaušanos sabiedrībā. Sociālajam dienestam jānovērtē ģimenes sociālā situācija un jāsniedz attiecīgs atzinums. Ar ģimenes locekli nepieciešama minimāla apmēra, ietverot pirmo palīdzību, aprūpes pamatus, ergonomijas pamatus. Apmērīgu nodrošina nevalstiskās organizācijas un SIVA, apmērīgu koordinē NVA, iesaistot bezdarbniekus (skat. Ministrijas prezentācijas 2.lapu).

Otrā attīstības modeļa iezīme ir, ka asistenta pakalpojumu pārvaldības no valsts budžeta apmaksā tikai traucējumam personām, izvērtējot personas ienākumus. Finansējumu pakalpojuma nodrošināšanai Ministrija nodrošina mērķdotācijas veidā pārvaldībā. Pakalpojumu nodrošina (klientu izvērtējumu veic, apjomu nosaka un pakalpojumu administrē) pārvaldības sociālais dienests. Klientu izvērtējumu veic rehabilitācijas komanda, iesaistot īrstniecības personas. Atbilstoši izvērtējumam, klientiem nodrošina pavadīšanu vai asistēšanu. Pavadīšanas funkcija ietver atbalstu klienta nokļūšanai kādā konkrētā vietā, bet asistēšanas funkcija, gan nokļūšanu konkrētā vietā, gan atbalsta sniegšanu attiecīgajā vietā. Asistenta pakalpojuma apjoms pavadīšanai ir līdz 20 stundām nedēļā, bet asistēšanai līdz 40 stundām nedēļā. Asistenta pakalpojumu nesniedz klienta mājās. Uz izvērtējumu var pretendēt traucējamās personas ar I un II grupas invaliditāti (I invaliditātes grupa ar redzes traucējumiem I un II invaliditātes grupa ar kustību un garīga rakstura traucējumiem), kā arī bērni ar invaliditāti no 5 gadu vecuma, kuriem ir nepieciešama īpaša kopšana. (skat. Ministrijas prezentācijas 5.lapu). Atalgojums profesionāļiem asistentiem ir lielāks par minimālo stundas tarifa likmi normālā darba laika ietvaros. Ģimenes loceklis atalgojums atbilst minimālajai stundas tarifa likmei normālā darba laika ietvaros. Ģimenes loceklis, kurš dzīvo kopā ar personu ar invaliditāti, nevar saņemt asistenta pakalpojumu, ja pakalpojuma sniegšana apgrūtina vai var apgrūtināt tās spēju nodrošināt iztiku, iesaistoties darba tirgā, un kādās personas ar invaliditāti iekļaušanos sabiedrībā. Sociālajam dienestam jānovērtē ģimenes sociālā situācija un jāsniedz attiecīgs atzinums. Otrajā asistenta pakalpojuma attīstības modelī ģimenes locekļiem-asistentiem nav paredzēta apmēra.

Trešajā asistenta pakalpojuma attīstības modeļa iezīme ir, ka pakalpojuma finansējumi paredzēti pārvaldības līdzfinansējums. Finansējumu no valsts budžeta asistenta pakalpojuma nodrošināšanai Ministrija nodrošina mērķdotācijas veidā, pārvaldībā. Pakalpojumu nodrošina

(klientu izvērtēšanu veic, apjomu nosaka un pakalpojumu administrē) pagvaldības sociālais dienests. Klientu izvērtējumu veic rehabilitācijas komanda, iesaistot īrstniecības personas. Atbilstoši izvērtējumam, klientiem nodrošina pavadīšanu vai asistēšanu. Asistenta pakalpojuma apjoms pavadīšanai ir līdz 20 stundām nedēļā, bet asistēšanai līdz 40 stundām nedēļā. Uz izvērtējumu var pretendēt personas ar I un II grupas invaliditāti (I invaliditātes grupa ar redzes traucējumiem I un II invaliditātes grupa ar kustību un garīga rakstura traucējumiem), kā arī bērni ar invaliditāti no 5 gadu vecuma, kuriem ir nepieciešama īpaša kopšana. Pakalpojuma sniegšanas un asistentu apmēcības principi atbilst otrajam asistenta pakalpojuma attīstības modelim. (skat. Ministrijas prezentācijas 7.lapu).

M.Ivanovs: Aicina katram darba grupas loceklim izteikt savu viedokli par Ministrijas piedīti tī tādēm asistenta pakalpojuma attīstības modeēm, atbildot uz gīdiem jautājumiem:

- 1) kurai institūcijai ir jāizvērtē klienti un jāadministrē pakalpojums;
- 2) vai pakalpojums jāsadala pavadītājiem un asistentiem;
- 3) kādā mērā jābat klientu grupām.

S.Sprote: Jaunu institāciju, kura nodrošina asistenta pakalpojumu veidot nevajag, to var darīt sociālais dienests. Neatbalsta, modeli, kur pakalpojums tiek apmaksāts tikai tādām personām, uzskata, ka vispārīgākais ir tirdzniecības modelis. Informē, ka Latvijas Neredzīgā biedrība jau īsteno divas asistentu apmācības programmas, viena pavadošā un viena asistentiem pavadošā.

1.Niedra: Nepiekrīk, ka pakalpojums batu piegāzams tikai darbspējīgā personāam. Asistenta pakalpojums ir jādodrošina arī personāam ar garāa rakstura traucējumiem. Uzskata, ka vislabākais no piedāvātajiem modeļiem ir asistenta un pavadopā pakalpojums, kurā nav paredzēts tikai traucējām personāam (3.modelis). Klientu vajadzības ir jādovērtē un pakalpojums ir jādodrošina paāvaldības sociālajam dienestam. Asistentu apmācība ir nepieciešama gan personu ar invaliditāti āimenes locekļiem, gan profesionālajiem asistentiem, vismaz 16 stundu apjomā.

M.Karnīlis: Otrās asistenta pakalpojuma attīstības modelis nav atbalstīms. Vajadzību, pēc asistenta pakalpojuma, būtu jāizvērtē izmantojot elektronisko novērtēšanas instrumentu, par kuru tika runāts iepriekšējā darba grupas sanāksmē. Piekrīš viedoklim, ka gan asistentu-Tīmenes locekļi, gan asistentu-profesionāļi apmēcībā apmēcībā nepieciešams liels skaits stundu apjoms, kuras ir paredzētas prezentācijās modeļos. Uzskata, ka komersanti nevis ieinteresēti sniegt asistenta pakalpojumu, jo plānotais atalgojums profesionāļiem asistentiem ir 4 euro stundā, jo ir pārāk maz.

L.Bērziņa: Vispiemērotākais ir pirmais pakalpojuma attīstības modelis. Uzskata, ka ir atbalstīma ideja asistenta pakalpojuma nodrošināšanai iesaistot NVA. Kā pakalpojuma mērķa grupa ir jāparedz arī personas ar garīga rakstura traucējumiem. Kā atsevišķu pakalpojuma saņēmēju grupu būtu jādefinē arī ilgstošie bezdarbnieki, jo nespēja atrast darbu bieži vien var būt saistīta ar viegliem garīga rakstura traucējumiem un asistenta gādājumos varētu sniegt atbalstu. Būtu izvērtējams jautājums par nepieciešamību bērniem ar invaliditāti pieņemt asistenta pakalpojumu no 1,5 gadu vecuma. Piekrīt, ka asistenta apmācībai jābūt vismaz 16 stundu apjomā. Bērnu ar invaliditāti vecākiem, kas veikusi apmācību, arī būtu jāiegust profesionālās asistenta statuss. Apmācības programmu asistentu apmācībai būtu jānodrošina mahizglītībā, neaprobežojoties tikai ar bezdarbnieku apmācību. Piekrīt, ka ir jānodala asistēšanas un pavadģanas pakalpojumi un asistentam ir jābūt profesionālim. Uzskata, ka asistenta pakalpojumam, ko nodroģina izglģībģs iestģdģ, nevajadzģtu pāriet sociģlģ dienesta kompetencģ. Piekrģt, ka ir nepiecieģams instruments, ar ko novģrtģ asistenta pakalpojuma nepiecieģamģbu.

V.Grīģi ne-Drande: Neatbalsta, modeli, kurš paredz valsts apmaksātu asistenta pakalpojumu tikai trāģīm personīm. Uzskata, ka asistenta pakalpojums bērniem ar invaliditāti nepiecieģams no 1,5 gadu vecuma, jo periodi no 1,5 gadiem, līdz 5 gadiem bērnu ar invaliditāti vecākiem netiek nodroģināts pietiekams valsts atbalsts. Piekrīt, ka nepiecieģams nodalīt

pavadiġanu un asistġanu. Uzskata, ka klientu izvġrtġana ir jġ veic sociġ lajiem dienestiem, un atbalsta digitġli la novġrtġanġ s instrumenta nepiecieġamġbu.

I.Balodis: Invalīdu un viņu draugu apvienības "Apeiron" prakse rīda, ka asistentu apmācībai ir jābūt 24 stundas. Neatbalsta, modeli, kurš paredz valsts apmaksātu asistenta pakalpojumu piegādi tikai traucējam personām. Asistenteņa un pavadītāja ir jānogādā. Atbalsta digitālā klientu novērtēšanas instrumenta ieviešanu un to, ka vajadzību pēc asistenta pakalpojuma ar šo instrumentu novērtē sociālais dienests.

E. Alsknis: Atbalsta individuāli budžeta veidošanas principu asistenta pakalpojuma pagvaldībā nodrošināšanai, jo šī daļiņa pieejama atrisinātu personām ar invaliditāti nepieciešamā atbalsta nodrošināšanu kopumā.

E.Celmiņa: Norīda, ka asistenta pakalpojums ir jānodrošina arī tām personām ar invaliditāti, kuras ir iesaistītas NVA pasākumos un meklē darbu.

I.Rudzīte: Neatbalsta, modeli, kurš paredz valsts apmaksātu asistenta pakalpojumu piegādi tikai traucētiem personām. Uzskata, ka pašvaldības līdzfinansējums asistenta pakalpojuma pašvaldībā nodrošināšanai arī nav pieņemams risinājums. Nepiekrīst, ka vajadzību pēc asistenta pakalpojuma vērtē sociālā dienesta organizēta rehabilitācijas komanda, savukārt digitālā klientu novērtēšanas instrumenta ieviešana ir atbalstīama. Piekrīst, ka asistents strādā uz darba līguma pamata. Atbalsta asistēšanas un pavadīšanas nodalīšanu.

M.Ivanovs: Informē, ka Ministrija apkopos darba grupas dalībnieku izteiktos viedokļus, un priekšlikums un, pamatojoties uz tiem, sagatavos jaunu asistenta pakalpojuma attīstības modeli. Jauno asistenta pakalpojuma attīstības modeli Ministrija nosatīs darba grupas dalībniekiem saskaņošanai. Uzskata, ka nākamajā darba grupas sanāksmē, būtu jārūpēties par konkrētiem priekšlikumiem likumdošanas izmaiņām, kā arī par finansīlo ietvaru un termiņiem.

E.CelmiPa: Aktualizē jautājumu par asistenta pakalpojuma nodrošināšanu bērniem ar invaliditāti. Jautā, no kā da vecuma pakalpojums bērniem ar invaliditāti ir nepieciešams, kādi m vajadzībām un cikti l ir veci ku pagu atbildība rapēties par bērnu?

D.Mergupe-Kutraite: Uzskata, ka jautījumā par asistentu pakalpojuma nodrošinātāju bērniem ar invaliditāti ir jāsauc atsevišķa saniksmē, kopā ar Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāvjiem, lai vienotos, kā turpmāk nodrošināt asistenta pakalpojumu pašvaldībā un asistentu pakalpojumu izglītības iestādē.

E.Celmiņa: Piekrt, ka ģda atseviġa sanġksme ir nepiecieġama. Norġda, ka skolġs un pirmsskolas izglġbtas iestġdġs jau ir izveidota atbalsta sistġma bġrniem ar invaliditġti, savukġrt ar asistenta pakalpojumu, nebat jġ kompensġ kġdas sistġmas trakumi, vai jġ dublġ ġai sistġmai piederogġs funkcijas. Sanġksmġ ir jġ vienojas, vai asistenta pakalpojumu izglġbtġ ir jġ integrġ asistenta pakalpojumġ pāġvaldġbġ, vai tiem ir jġbat atseviġiem pakalpojumiem.

Tikšanās beidzās: 17.00.

Nolemnts:

1. Ministrija apkopo darba grupas dalībnieku priekšlikumus asistenta pakalpojuma pašvaldībā pilnveidošanai, un, uz tiem balstoties, sagatavo jaunu asistenta pakalpojuma pašvaldībā nodrošināšanas modeli, salāgojot pirmo un trešo modeli (Pakalpojums mērķēts uz nodarbinātību, pakalpojumu nodrošina sociālais dienests, tiek nodalīta asistēšana un pavadīšana, pakalpojumu sniedz bērniem ar invaliditāti un strādājošām personām ar invaliditāti darbspējas vecumā, kā arī personām, kas meklē darbu darbspējas vecumā. Asistenta pakalpojuma nepieciešamību vērtē izmantojot “digitālo novērtēšanas instrumentu”. Asistenta pakalpojumu sniedz apmācīti asistenti, kuri ir darba attiecībās ar darba devēju, kā arī personu ar invaliditāti radinieki, kuri var nebūt darba attiecībās. Ir noteikti ierobežojumi gadījumiem, kad radinieki var sniegt asistenta pakalpojumu.). Aktualizēto modeli izsūta darba grupas dalībniekiem uz e-pastiem, precizēšanai;

2. *Par asistenta pakalpojuma nodrošināšanu bērniem ar invaliditāti tiks rīkota atsevišķa sanāksme, kopā ar bērnu ar invaliditāti intereses pārstāvošajām nevalstiskajām organizācijām un Izglītības un zinātnes ministriju;*
3. *Par iespēju asistenta pakalpojuma nepieciešamības izvērtēšanai piemērot “digitālo novērtēšanas instrumentu” Ministrija organizēs atsevišķu tikšanos ar Rīgas Sociālo dienestu;*
4. *Nākamajā darba grupas sanāksmē plānots diskutēt par nepieciešamajām izmaiņām normatīvajā regulējumā, nepieciešamo finansējumu un termiņiem jaunā asistenta pakalpojuma modeļa ieviešanai.*

Protokolēja ----- (E.Grīveris)
(Paraksts)